

הסכמת הורים פרודים או גרושים לגבי התערבות פסיכולוגית בילדם הקטין

יתועדו בפירוט ברשומה הפסיכולוגית של הפגישה, הן כשההסכמה ניתנה בכתב, ובעיקר כשניתנה בעל פה (למשל כשההורה סירב לחתום אך הביע הסכמה בעל פה, כמו בשיחת טלפון).

כמובן, אם אחד ההורים מביע התנגדות להתערבות בכתב או בעל פה, מנוע הפסיכולוג מלערוך כל התערבות הנוגעת אישית לקטין. במקרים כגון אלה שמורה להורה השני הזכות לפנות לבית המשפט ולבקש אישור לבצע את ההתערבות בהסכמת הורה אחד בלבד. אפשר להיעזר לצורך זה בפקידת סעד.

יש להדגיש, כי אם בתעודת הלידה של הקטין (ולא בתעודת הזהות של ההורה) מופיע שם של הורה אחד בלבד, הרי הוא אפטרופוס יחיד ומספיקה חתימתו של הורה זה לצורך ביצוע התערבות או מסירת מידע על הקטין. נכון הדבר גם אם נשללה האפטרופסות באופן רשמי על ידי בית המשפט. במקרים כגון אלה חשוב שהפסיכולוג יודא בעצמו את הדברים באמצעות מסמכים שיבקש מההורה האפטרופוס להציג לפניו.

לעתים ידועה זהותו של ההורה השני, אך ההורה הנוכח טוען כי אין לו קשר עם הקטין, כי מקום הימצאו אינו ידוע, כי הוא אינו מעוניין לקחת חלק בגידול הקטין ובהחלטות הנוגעות אליו וכדומה. מידע זה כשלעצמו אינו מספק בשום אופן כדי לבצע את ההתערבות. לצערנו אנו חוזרים ומקבלים תלונות על פסיכולוגים שהתעלמו או שלא היו בקיאים בדרישות החוק, הסתפקו במידע זה שהתקבל מההורה הנוכח, ונאלצו בהמשך לקטוע את ההתערבות, כאשר נודע עליה להורה הנעדר לכאורה, והוא הביע התנגדותו להמשכה.

במקרים אלה, על הפסיכולוג לערוך בעצמו מאמץ משמעותי כדי ליצור קשר עם ההורה השני, על ידי ניסיון לקבל מידע על שמו או דרכי ההתקשרות האפשריות איתו מההורה הנוכח, מהמערכת החינוכית או מכל גורם אחר, ולנסות ליצור איתו קשר. הפסיכולוג יכול גם לבדוק עם פקידת הסעד המקומית האם יש לה מידע כלשהו

כל התערבות פסיכולוגית כלשהי בקטין דורשת הסכמת הורים*. קטין משמעותו בחוק "אדם שלא מלאו לו 18 שנה". התערבות פסיכולוגית בקטין כוללת תצפית, אבחון, הערכה, טיפול, שיקום, ייעוץ או הדרכת אחד ההורים (בנוכחות הילד).

כאשר ההורים נשואים ולא ידוע על סכסוך ביניהם, מספיקה הסכמתו של אחד מהם לצורך עריכת ההתערבות. אם ההורים פרודים או גרושים, או אפילו אם ידוע לפסיכולוג על זוג הורים נשואים אשר קיים סכסוך ביניהם או אי הסכמה בקשר לטיפול בקטין, הוא חייב לקבל את הסכמת שני ההורים להתערבות.

בחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, 1962 סעיף 18(א) נאמר: "בכל ענין הנתון לאפטרופסותם חייבים שני ההורים לפעול תוך הסכמה; הסכמתו של אחד מהם לפעולתו של רעהו יכולה להינתן מראש או למפרע, בפירוש או מכללא, לעניין מסוים או באופן כללי; וחזקה על הורה שהסכים לפעולת רעהו כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר. בעניין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מההורים לפעול על דעת עצמו".

סעיף 4.2 (ג) בקוד האתיקה המקצועית של הפסיכולוגים, 2004 מתייחס גם הוא לצורך להשגת הסכמת שני הורים הנמצאים בסכסוך להתערבות מקצועית בילדם: "כאשר ההתערבות המקצועית נעשית בילדים שהוריהם מצויים בסכסוך, בתהליכי פירוד או בגירושים, יש לקבל מראש בכתב או בעל פה את הסכמת שני ההורים, לביצוע ההתערבות המקצועית".

חוק זכויות החולה, 1996 סעיף 14 (א) מצוין, שהסכמת ההורים יכול שתהיה בכתב, בעל פה או בדרך של התנהגות. בכל מקרה יש הכרח שהשיחה של הפסיכולוג עם כל אחד מההורים ומתן ההסכמה או אי הסכמה להתערבות

*קיימים מקרים חריגים (בעיקר במקרה של מתבגרים) שבהם ניתן לערוך התערבות פסיכולוגית גם ללא הסכמת ההורים.

בקשת הסכמה להתערבות, ולתעד את המאמצים להשגת ההורה. במידה וכתובתו ידועה, יש להודיע להורה השני בכתב על ההתערבות הצפויה (סוג ההתערבות ותאריך). במידה וההורה אינו מסרב לבצוע ההתערבות תוך זמן סביר, ניתן לבצע אותה. במידה וההורה מסרב באופן אקטיבי בעקבות הידוע בכתב, יש להפנות את ההורה המבקש את ההתערבות לקבלת אישור בית משפט. במידה ולא נמצאה כתובתו ונגקטו כל הצעדים שלעיל, ניתן להמשיך בהתערבות בהסכמת ההורה הנוכח ... יש לתעד כל פניה והמענה עליה".

באמצעות התהליך שתואר לעיל יכול הפסיכולוג לפתור את הדילמה בפניה הוא ניצב כאשר הקטין זקוק להתערבות הפסיכולוגית לשם התפתחותו המיטבית מחד גיסא, אך לא ניתן להשיג את חתימת שני הוריו או אפטרופסיו להתערבות מאידך גיסא.

בברכה,

חנה בן-ציון - יו"ר ועדת האתיקה

יונת בורנשטיין בר-יוסף

שלומית בן-משה

נגה קופלביץ

על ההורה והאם הלשכה לשירותים חברתיים יזמה בעבר ניסיונות לאיתורו, או לבקש מההורה הנוכח מסמכים המעידים על ניסיונות שנעשו על ידו לאתר את ההורה הנעדר ו/או לקבל צו בית משפט להחלטות חינוכיות, רפואיות וטיפוליות בלי צורך בחתימתו וכדומה. ידועים לנו מקרים שכאשר הפסיכולוג נקט ביוזמתו צעדים אקטיביים כדי ליצור קשר עם ההורה השני, הוא אותר, ולא פעם היה הדבר לטובת הקשר שלו עם הקטין.

לאחר שהפסיכולוג נקט צעדים כגון אלה, ואם ביכולתו להוכיח כי עשה מאמץ אמיתי שלא צלח לאתר את ההורה הנעדר, ובייחוד במקרים שבהם ההתערבות הפסיכולוגית חיונית והכרחית לשמירה על שלומו והתפתחותו המיטבית של הקטין, ניתן לבצע את ההתערבות. זאת, לאחר שהניסיונות הללו תועדו ברשומה הפסיכולוגית בפירוט, ונמסרה הודעה על ההתערבות לפקידת הסעד.

הסוגיה הזו, בפניה עומדים לא אחת פסיכולוגים המטפלים בקטינים במערכות חינוכיות, טיפוליות ורפואיות, קיבלה התייחסות גם במחווין לניהול רשומות בשפ"ח שפורסם בתאריך 4.11.14 על ידי שפ"י, משרד החינוך. בסעיף הדין בהסכמת הורים פרודים / גרושים להתערבות פסיכולוגית, נכתב:

"כאשר מקום הימצאו של אחד ההורים לא ידוע להורה הנוכח, יש לעשות מאמץ סביר לאיתור ההורה השני לצורך

רוצים להתעדכן?

נסו איננו לאנכי!

כל האירועים, הפעילויות והכנסים

www.psychology.org.il